

5. Prisyazhnyuk S.I. (2012), Biological age as a biomarker for diagnostics of the health level of students / S.I. Prisyazhnyuk // Russian man in the "Break of the epoch": QUO VADIS?, Ekaterinburg: Ekaterinburg Humanities University. – P. 669-673.
6. Prisyazhnyuk S.I. (2013), The substantiation of the model of health-preserving technologies of students of a special medical department by means of physical education / S.I. Prisyazhnyuk // Pedagogics, psychology and medical and biological problems of physical education and sports: scientific monograph for ed. prof. S.S. Yermakov. - Kharkiv: KhDADM (KhKhPI). – N. 01. – P. 68-73.
7. Prisyazhnyuk S.I. (2016), Health-improving physical education of students of higher educational institutions of IT technologies. Textbook / S.I. Prisyazhnyuk, D.G. Oleniev, Yu.M. Parchevsky - K.: NUBiP of Ukraine. – p. 508.
8. Blume D.D. (1984), Einige aktuelle Probleme des Diagnostizierens koordinativer Fähigkeiten mit sportmotorischen Tests // Theorie und Praxis der Körperkultur. – H 2. – S.122-124.
9. Bulicz E., Adamiec K., Kobza M., Murawow O., Sobiek J., Tuzinek S. (2000), Analiza antropologiczna pracy i nauczania jako sytuacji dezadaptacji i naruszania zdrowia // Antropologia a medycyna i promocja zdrowia.- Eodcz: Wyd. Uniw. Eodzkiego. – S. 283-291.
10. Catona M. A (1985), Psychometric study of children at risk for Huntington disease / M. Catona // Clin. Genet. – 1985. – № 4. – P. 307-316.
11. Geoffrey R. (1985), Sick individuals a. sick population / R. Geoffrey // Int. Epidemiol. – № 4. – P. 307-316.

DOI 10.31392/NPU-nc.series15.2020.2(122).27
УДК: 378-057.875:796.011.3

Петренко О.П.
к. пед. н., асистент кафедри фізичного виховання і спорту
Сумський державний університет

Петренко Н.В.
к. н. фіз. вих. і спорту, старший викладач кафедри фізичного виховання і спорту
Сумський державний університет

Лоза Т.О.
професор кафедри ТМФК, к. пед. н.,
Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ПРОГРАМУВАННЯ ЗАНЯТЬ У ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНОМУ ФІЗИЧНОМУ ВИХОВАННІ СТУДЕНТІВ

У статті розглянуто сучасний стан діючих підходів до програмування занять у професійно орієнтованому фізичному вихованні студентів у закладах вищої освіти. Проаналізовані та узагальнені дані науково-методичної літератури та практичних досліджень, які стверджують, що діючі підходи до програмування занять з фізичного виховання та професійно-прикладної фізичної підготовки студентів потребує вдосконалення.

З'ясовано, що методики раціонального планування цих занять залежать від багатьох показників: поєднання різних засобів, їх дозування, спрямованість, урахування функціонального стану організму, фізичної підготовленості, напрямку майбутньої професійної діяльності студентів. Визначено умови програмування занять, при яких фізичне виховання студентів було б діючим методом зміцнення особистого здоров'я, підвищення рівня фізичного стану, їх фізичної працездатності: регулярність занять, їх варіативність, індивідуальний підхід, урахування інтересів і вподобань студентської молоді, а також застосування оздоровчих технологій, що в свою чергу сприятиме формуванню позитивної мотивації до занять з фізичного виховання, основам самостійної оздоровчої діяльності, освоєнню професійних знань.

Ключові слова: студенти, професійно-прикладна фізична підготовка, професійно орієнтоване фізичне виховання, програмування, заняття з фізичного виховання.

Петренко Е.П., Петренко Н.В., Лоза Т.А. Теоретико-методические основы программирования занятий в профессионально ориентированном физическом воспитании студентов.

В статье рассмотрено современное состояние действующих подходов к программированию занятий в профессионально ориентированном воспитании студентов в учреждениях высшего образования. Проанализированы и обобщены данные научно-методической литературы и практических исследований, которые утверждают, что действующие подходы к программированию занятий по физическому воспитанию и профессионально-прикладной физической подготовке студентов нуждаются в совершенствовании.

Выяснено, что методики рационального планирования этих занятий зависят от многих показателей: сочетание различных средств, их дозировки, направленность, учета функционального состояния организма, физической подготовленности, направления будущей профессиональной деятельности студентов. Определены условия программирования занятий, при которых физическое воспитание студентов было бы действенным методом укрепления личного здоровья, повышение уровня физического состояния, их физической работоспособности: регулярность занятий, их вариативность, индивидуальный подход, учет интересов и предпочтений студенческой молодежи, а также применение оздоровительных технологий, что в свою очередь будет способствовать формированию положительной мотивации к занятиям по физическому воспитанию, основам самостоятельной

оздоровительной деятельности, освоению профессиональных знаний.

Ключевые слова: студенты, профессионально-прикладная физическая подготовка, профессионально ориентированное физическое воспитание, программирование, занятия по физическому воспитанию.

Petrenko E., Petrenko N., Loza T. Theoretical and methodological foundations of programming classes in professionally oriented physical education of students. The article discusses the current state of existing approaches to programming classes in professionally oriented education of students in institutions of higher education.

The following research methods were used in the work: analysis, comparison and generalization of scientific literature, practical research, personal work experience, comparisons.

The data of scientific and methodological literature and practical studies are analyzed and summarized, which argue that the current approaches to programming physical education classes and professionally-applied physical training of students need improvement.

It was found that the methods of rational planning of these classes depend on many indicators: a combination of various means, their dosages, orientation, taking into account the functional state of the body, physical fitness, and the direction of future students' professional activities.

The conditions for programming classes are determined under which physical education of students would be an effective method of strengthening personal health, increasing the level of physical condition, their physical performance: regularity of classes, their variability, individual approach, taking into account the interests and preferences of students, as well as the use of wellness technologies, which in turn, will contribute to the formation of positive motivation for physical education classes, the basics of self-healing Noah activities, development of professional skills.

The studies made it possible to argue that at the present stage in the system of physical education, professionally oriented training is of particular importance, as a result of which the market of highly qualified specialists can provide.

An analysis of the existing approaches to programming physical education classes and professionally-applied training of students needs to be improved, and despite the scientific studies of domestic and foreign scientists, the problems of professionally-applied physical training can be solved only if thorough scientific research is carried out.

Key words: students, professionally-applied physical training, professionally oriented physical education, programming, physical education classes.

Постановка проблеми. Одним із основоположних завдань процесу фізичного виховання студентської молоді є формування здорової, фізично вдосконаленої та підготовленої до майбутньої професійної діяльності особистості.

Реформування вищої школи характеризується наданням студентам більшої самостійності, що призводить до гуманізації освіти. Тому ключовим завданням для закладу вищої освіти повинна бути допомога студентам у виборі форм занять.

Удосконалення фізичної підготовленості студентської молоді можливе завдяки впровадженню в навчальний процес фізкультурно-оздоровчих видів рухової активності, що, у свою чергу, сприяли б розвитку позитивної мотивації до постійних занять фізичним вихованням, формували основи самостійної оздоровчої діяльності.

Проблема вдосконалення процесу фізичного виховання на сьогоднішній день є актуальною та потребує зі сторони вчених та викладачів з фізичного виховання подальшого науково-практичного пошуку в напрямі вдосконалення фізичної підготовленості особистості, чим і зумовлена тема публікації.

Аналіз літературних джерел. На сьогодні проблема підготовки висококваліфікованих кадрів за різними видами професійної діяльності передбачає істотне підвищення рівня професійної підготовки майбутніх фахівців. Це можливе завдяки створенню нових, дієвих програм з професійно-прикладної фізичної підготовки студентської молоді.

У своїх працях Т. Ю. Круцевич, Н. Г. Пангелова (2016) наголошували на важливому значенні професійно орієнтованої фізичної підготовки при обранні фаху. Автори стверджують, що «не талановитих людей немає, але здібності, окрім деяких винятків, не виявляються самі по собі. Їх потрібно зуміти виявити, розвинути» [11].

Різні професії потребують високого рівня розвитку фізичних якостей та фізичної підготовленості людини. На думку багатьох науковців [9; 10; 16; 20], сенс професійно орієнтованої фізичної підготовки полягає в тому, що в основу таких занять покладено схожий руховий процес. За психофізіологічними характеристиками можна визначити безпосередню схожість кожного виду фізичних вправ із тією чи іншою професією. Заняття спеціально підібраними вправами цільового спрямування вдосконалюють певні функції організму, які необхідні для набуття майбутніми фахівцями високого рівню кваліфікації.

Загорським Б. І. ще у 1981 році встановлено, що впровадження професійно орієнтованої фізичної підготовки у практику створює передумови для стійкої та високої працездатності, за рахунок чого збільшується надійність людської ланки в системі «людина – техніка».

Деякі автори в своїх дослідженнях стверджують, що в системі підготовки кадрів з різного роду спеціальностей, професійно-прикладна фізична підготовка не отримала належного застосування [19]. Тому, для забезпечення і підтримки оптимального рівня спеціальної фізичної та психофізіологічної підготовленості майбутніх фахівців, науковці пропонують систематичні заняття з професійно орієнтованої фізичної підготовки.

На сучасному етапі в системі фізичного виховання професійно орієнтована фізична підготовка набуває особливого значення, як соціально-економічного фактору, завдяки чому буде забезпечуватися ринок висококваліфікованих фахівців. Також це буде сприяти активній адаптації молоді до складних умов трудової діяльності, забезпечуючи спеціальну фізичну готовність, та становленню високопрофесійного фахівця.

Мета статті – проаналізувати сучасний стан розробленості проблеми професійно орієнтованого фізичного виховання студентів закладів вищої освіти.

Методи дослідження: аналіз, порівняння та узагальнення наукової літератури, практичних досліджень, особистого досвіду роботи, зіставлення різних поглядів на проблему, узагальнення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Відомо, що результативність багатьох видів професійної роботи істотно залежить від спеціальної фізичної підготовки, що набувається шляхом систематичних занять фізичними вправами, адекватними, певною мірою, вимогам цієї професійної діяльності та її умов до функціональних можливостей організму. Ця залежність отримує наукове обґрунтування у світлі поглиблених уявлень про закономірності впливу різних сторін фізичного та загального розвитку індивіда в процесі життєдіяльності. Досвід практичного використання цих закономірностей і призвів до становлення особливого різновиду фізичного виховання – професійно-прикладної фізичної підготовки.

У своїй праці В. Кабачков та С. Полієвський (2010) посилаються на дані П. Лесгафта (1891) в якій наголошується: «Введение фізичного освіти в професійну школу, ми маємо на увазі досягнення мистецтва в ремеслі».

Аналіз літератури показав, що ще у 1923 р. було вперше розроблено програму фізичного виховання, яку було спрямовано на розвиток професійно-трудових (прикладних) навичок [6]. Це були методичні вказівки з проведення занять фізичними вправами на фабриках та заводах.

На думку Б. І. Загорського (1981) головне призначення професійно-прикладної фізичної підготовки – це спрямований розвиток і підтримка на оптимальному рівні тих психофізіологічних і фізичних якостей людини, до яких висуваються підвищені вимоги з конкретної професійної діяльності, а також підготовка функціональної стійкості організму до умов цієї діяльності. Формування прикладно-рухових умінь і навичок переважно необхідне у зв'язку з особливими зовнішніми умовами праці, саме через це фізична підготовленість більшої частини випускників не повною мірою відповідає вимогам сучасного виробництва.

Ряд спеціалістів [6] вважають, що високий рівень загальної фізичної підготовки дозволяє студентам швидко пристосовуватися до виробничих вимог, демонструвати гарну працездатність й впливає на достатньо високому рівні на формування рухових умінь і навичок.

Сутність професійно–прикладної фізичної підготовки, на думку В. І. Ільничка (1999), полягає в тому, що в основу спортивних занять і фізичної праці закладено схожі рухові процеси, і тому за подібністю психофізіологічних характеристик можна визначити прямий зв'язок кожного виду вправ з тією чи іншою професією. Тобто необхідно враховувати специфічний принцип – конкретності. Цю систему пропонували виконувати як додаткові принципи і засоби загально рухового виховання під час навчання по методиці "Центрального інституту праці". Тому програма мала стислий обсяг навчання автор дійшов висновку, що необхідно об'єднати трудове виховання з фізичним. Таким чином, запропоновані центральним інститутом праці форми рухової культури є прообразом теперішньої виробничої гімнастики та професійно–прикладної фізичної підготовки.

В свою чергу С. І. Кириченко (1998) визначає, що найбільш конкретний зміст розвитку ідей ППФП в процесі фізичного виховання отримали ще 1976 р. в програмі для навчальних закладів професійно–технічної освіти. Однією з найважливіших сторін цієї програми є спеціально виділений розділ ППФП з науково розробленими рекомендаціями з різних груп професій. У розділі викладено задачі професійно–прикладної фізичної підготовки, що сформульовані, виходячи із специфічних вимог сучасного промислового виробництва.

У професійно–прикладній фізичній підготовці застосовуються різні засоби оздоровчої спрямованості, а саме: циклічні різновиди вправ, що спрямовані на оптимізація фізичного розвитку, вдосконалення рухових здібностей, зміцнення і збереження здоров'я.

На думку В. К. Бальсевича (2003), ППФП повинна бути невід'ємною частиною всього навчального процесу з фізичного виховання, і було б помилковим протипоставляти загальну фізичну підготовку прикладною, ділити процес навчання та тренування на етапи загальної та прикладної фізичної підготовки, немовби настроюючи один на одного, вважаючи їх послідовними [1].

На принцип оздоровчої спрямованості звертає увагу Т.О.Лоза (2012), яка вважає, що питання оптимальної організації фізичного виховання студентів розглядаються в нерозривному зв'язку з питаннями здоров'я [12].

Основні тенденції сучасного розвитку професійно-прикладної фізичної підготовки відображено в працях А. Я. Найна та В. М. Менщикова, (2000), Л.П. Пилипея (2009,2015).

С. С. Коровін (2000) в своєму дослідженні відмічає, що професійно-прикладна фізична підготовка та фізичне виховання страждають відірваністю від особистості та формування її специфічних культурологічних характеристик, які найбільш значущі для підвищення якості навчання та становлення спеціаліста-професіонала [10].

У свою ж чергу А. Я. Найна та В. М. Менщиков (2000) вважають, що на сьогодні в умовах гуманізації настав час для найбільш глибокого вивчення питання: чим конкретно варто збагатити педагогічну освіту. Тобто, йдеться про необхідність поглибленої розробки і впровадження таких освітніх програм, які б відповідали профілю за типами професійної навчальної праці [16]. Отже, аналіз проблеми професійно-прикладної фізичної підготовки студентів і в теорії і методиці фізичного виховання показав, що:

- фізичне виховання завжди було одним із засобів підготовки людини до трудової діяльності;
- професійно-прикладна фізична підготовка студентів закладів вищої освіти повинна здійснюватися з урахуванням специфіки майбутньої професійної діяльності;
- навчальна діяльність студентів та професійна діяльність вчителя відносяться до розумових видів праці, котрі супроводжуються низьким рівнем рухової активності та високим нервово-психічним напруженням;

- професійно-прикладна фізична підготовка має на увазі розвиток професійно важливих фізичних якостей, рухових умінь та навичок, а також гарний стан здоров'я, що необхідне для успішної професійної діяльності;
- успішна професійна діяльність представників розумових видів праці залежить від рівня загальної витривалості, яка дозволяє довгий час зберігати високу працездатність;
- заняття фізичними вправами позитивно впливають на психоемоційний стан людини;
- сьогодні удосконалення професійно-прикладної фізичної підготовки студентів ЗВО з урахуванням психоемоційного стану особистості та можливості вибору програми заняття є необхідною умовою підготовки майбутніх спеціалістів економічного профілю до професійної діяльності.

Проведені нами дослідження свідчать про те, що в переважній більшості студентів зовсім немає бажання до занять фізичним вихованням. Основна причина – відсутність диференційованого підходу до характерних вправ і навантажень, які стимулюють студента до занять [13; 17].

Зокрема, Н. Завидівською та І. Ополонець (2010) було запропоновано методика підвищення ППФП шляхом упровадження моделі професійно-прикладних основ формування здорового способу життя для студентів ЗВО економічного профілю, основною функцією якої є оптимізація процесу формування здорового способу життя [3].

Здоров'я багато в чому визначається рівнем розвитку якісних сторін рухової діяльності, а саме: сила, швидкість, витривалість, гнучкість, спритність. Кожна з цих якостей сприяють зміцненню здоров'я та підвищенню самопочуття в цілому [12;18].

Різні напрями підготовки спеціалістів відповідно до стандартів вищої освіти необхідно проаналізувати на подібність і відмінність їхніх професійних вимог; систематизувати та згрупувати спеціальності; відповідно до напрямів підготовки спеціалістів у ЗВО розробити програми.

Дослідивши професійно-прикладну фізичну підготовку можна впевнено сказати, що вона знайшла своє місце в закладах вищої освіти та стала невід'ємною частиною загального процесу фізичного виховання.

За дослідженнями науковців [7] сьогодні процес ППФП повинен вирішувати такі завдання:

1. Зберігати високу працездатність за умови тривалого перебування в умовах гіпокінезії та гіподинамії.
2. Підвищити стійкість організму до одноманітних рухів і дій.
3. Сприяти формуванню правильної постави.
4. Сприяти вдосконаленню професійних навичок: співрозмірних та дозованих рухів руками, кистями, пальцями в різних площинах, з різною амплітудою, різноманітних рухів тулуба.
5. Покращення діяльності серцево-судинної, дихальної систем, профілактики застійних явищ крові в органах малого тазу та кінцівках [7].

Дослідження здійснено упродовж останніх років свідчать, що для організації комплексного процесу професійної підготовки фахівців необхідно інтегрувати та об'єднати мінімум шість видів підготовки:

- теоретичну, яка формує науковий та евристичний рівні знань;
- фізичну, яка забезпечує динамічне здоров'я, стійкість до гіподинамії та гіпокінезії;
- тренажерну (спеціальну), яка моделює професійну діяльність та окремі її фрагменти у звичних і екстремальних умовах діяльності;
- реальну професійну діяльність у різних умовах;
- психологічну, яка виховує психологічну готовність до професійної діяльності в цілому та до окремих її фрагментів у житті;
- психофізіологічну, яка виробляє стійкість психічного та фізіологічного рівнів людського фактора до екстремальних умов і в такий спосіб матеріалізує професійні знання, навички й уміння в надійніших параметрах [15].

ППФП не лише спрямовано збільшує фізичні можливості людини, але й покращує загальний функціональний стан організму, тобто готовність виконувати будь-яку фізичну або розумову роботу, знімає стомлення, підвищує працездатність організму [20].

К. В. Максимова та К.В. Мулик (2017) вважають, що сутність професійного розвитку полягає в тому, що людина, зайнявшись професійною діяльністю, лише починає оволодівати її функціональним змістом [15].

Фактор, який ініціює професійний розвиток – це особистий розвиток майбутнього фахівця. Отже, на початковому етапі професійного розвитку встановлюються лише загальні передумови для оволодіння професією, які необхідні для заключної стадії навчання і подальшого професійного розвитку і зростання [20].

Аналіз останніх досліджень та публікацій, які стосуються фізичного виховання, показує, що в цьому напрямі працювало багато відомих вітчизняних та зарубіжних фахівці у галузі фізичного виховання [2; 11]. Автори розглядають вплив сучасних технологій на організацію фізичного виховання у закладах вищої освіти, а також вплив рухової активності на психоемоційний стан в умовах навчання, праці та побуту. Аналіз показує, що дослідження, спрямовані на профілювання фізичного виховання молоді відповідно до особливостей професійної роботи, все ще діють сьогодні.

Різні напрями підготовки майбутніх фахівців характеризуються професійними вимогами, які варто враховувати при створенні професійно орієнтованих програм з фізичного виховання у закладах вищої освіти.

Кожна з галузей підготовки фахівців відповідає їх психофізіологічним якостям, які визначатимуть успіх майбутньої професійної діяльності і які доцільно враховувати при складанні програм фізичного виховання для студентів ЗВО, тобто майбутні умови праці; режим роботи та відпочинку; специфічність професійної втоми та хвороби; набуті навички, знання; особисті психофізіологічні якості, які необхідні для подальшої успішної професійної діяльності. Тому, при складанні програм з професійно орієнтованого фізичного виховання необхідно враховувати такі особисті риси та якості, які будуть реалізовані у

майбутній успішній роботі. Ці якості включають в себе спеціальні професійні знання, навички та вміння, а саме:

- розумові (швидке запам'ятовування, швидке відтворення, вирішення операційних проблем);
- сенсорні навички (відчуття та сприйняття різних кольорів, відчуття дистанції, швидкість тактильної сенсації та сприйняття);
- контроль дихання (затримка дихання, довільне розслаблення м'язів);
- вольові навички саморегуляції психофізіологічного стану, мобілізація вольових зусиль;
- наукова організація праці (використання засобів фізичного виховання в режимі роботи та відпочинку: фізичні паузи, різні форми вправ).

Незважаючи на наукові дослідження попередників, якість ППФП фахівців різного профілю потребує вдосконалення.

Проблеми професійно-прикладної фізичної підготовки можливо вирішити тільки за умови проведення ґрунтовних наукових досліджень.

У наш час професійно орієнтована фізична підготовка студентів за різними напрямками спеціальностей має здійснюватися з урахуванням таких чинників:

- акцентований вплив обраних засобів фізичного виховання на розвиток окремих фізичних та спеціальних психофізіологічних якостей, що необхідні для високопродуктивної праці фахівців певного виду діяльності;
- здобуття теоретичних знань та способів їх застосування в умовах праці, відпочинку, побуту.

Професійно орієнтоване фізичне виховання студентської молоді підкреслює важливість і необхідність використання сучасних засобів фізичного виховання для професійної підготовки майбутніх фахівців різного роду діяльності. Необхідність вирішення стану досліджуваної проблеми професійно-прикладної фізичної підготовки у ЗВО, робить виключно актуальним розробку та впровадження дієвих способів забезпечення фізичної надійності, готовності до високопродуктивної праці за обраним видом діяльності.

Висновки. Сьогодні особливо гостро стоїть питання про посилення вимог щодо підвищення якості підготовки фахівців у закладах вищої освіти до різних видів професійної діяльності.

Відповідно до цього, виникає потреба щодо профілізації фізичного виховання, з урахуванням вимог до обраної професії. У процесі виробничої діяльності студенти зможуть розвивати та вдосконалювати ті якості, навички і вміння, які характеризують рівень професійної майстерності.

Аналіз існуючих підходів до програмування занять з фізичного виховання і професійно-прикладної підготовки студенток потребує вдосконалення і незважаючи на наукові дослідження вітчизняних і закордонних науковців, проблеми професійно-прикладної фізичної підготовки можливо вирішити тільки за умови проведення ґрунтовних наукових досліджень.

Виявлено, для того щоб фізичне виховання студентів стало діючим методом зміцнення особистого здоров'я та підвищення рівня фізичного стану, фізичної працездатності, потрібно дотримуватися загальних принципів, тобто обов'язковою умовою є регулярність занять, їх варіативність, індивідуальний підхід, урахування інтересів і вподобань студентської молоді.

Формування професійно важливих якостей студентів можливе за умови впровадження у навчальний процес нових оздоровчих технологій, що, у свою чергу, сприятиме формуванню позитивної мотивації до занять з фізичного виховання, основам самостійної оздоровчої діяльності, освоєння професійних знань. Отже, формування особистості майбутнього фахівця під час навчання у закладах вищої освіти є надзвичайно актуальною проблемою, оскільки відповідальність є особистою характеристикою, що безпосередньо пов'язана з вирішенням професійних та життєвих проблем.

Перспектива подальших досліджень полягає в розробці та впровадженні інноваційних підходів до програмування різних форм занять у професійно орієнтованому фізичному вихованні студентів.

Література

1. Бальсевич В. К., Лубышева Л. И., Прогонюк Л. Н. Новые векторы модернизации систем массового физического воспитания детей и подростков в общеобразовательной школе // Теория и практика физической культуры, 2003. – № 4. – С. 56–59.
2. Грушевський В. О. Доцільність використання інноваційних технологій у формуванні особистісно-орієнтованої мотивації студентів до фізичного виховання // Педагогіка, психологія та медикобіологічні проблеми фізичного виховання і спорту, 2014. – №3. – С. 19–24.
3. Завидівська Н., Ополонець І. Шляхи оптимізації фізкультурно-спортивної діяльності студентів вищих навчальних закладів // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві: збірник наукових праць, 2010. – № 2(10). – С. 50–54.
4. Загорский Б.И. Профессионально – прикладная физическая подготовка в советской системе физического воспитания // Методические разработки для студентов институтов физкультуры. М., 1981. – 31 с.
5. Ильинич В.И. Физическая культура студента : учебник. Изд. "Гардарика", 1999. – 447 с.
6. Кабачков В.А., Полиевский С.А., Буров А. Э. Профессиональная физическая культура в системе непрерывного образования молодежи // Москва, Советский спорт, 2010. – 296 с.
7. Канишевський С. М., Раєвський Р. Т., Краснов В. П., Рибковський А. Г., Присяжнюк С. І., Третяков Н. О. Умови, стан і перспективи розвитку фізичного виховання у вузах України // Теорія і практика фізичного виховання. Донецьк, 2008. – № 1. – С. 139–145.
8. Кириченко С.И. Профессионально-прикладная физическая подготовка студентов экономического факультета. Дис. канд. пед. наук. – Майкоп, 1998. – 123 с.

9. Кіосєва О. В. Психопатологічна характеристика емоціональної сфери у студентів младших курсів // Український вісник психоневрології, 2016. Т. 24, – № 1 (86). – С. 60–63.
10. Коровин С. С. Професіональна фізична культура: опыт системного рассмoтpeния и реализации // Материали міжнародної науко-практичної конференції «Здоров'є и фізическіє упражнення». Тюмень: ТюмГУ, 2000. – С. 98-102.
11. Круцевич Т., Пангєлова Н. Сучасні тенденції щодо організації фізичного виховання у вищих навчальних закладах. Спортивний вісник Придніпров'я, 2016. – №3. – С. 109–114.
12. Лоза Т.О. Пошук шляхів підвищення рівня здоров'я студентів: теоретичний аспект // Спортивний вісник Придніпров'я, 2012. – №2. – С. 34.
13. Лоза Т. О., Хоменко О. С. Методологічні основи оздоровчого тренування студентської молоді // Слобожанський науково-спортивний вісник, 2017. – №59. – С. 72–77.
14. Лоза Т. О., Хоменко О. С. Мотивація студентів аграрних ВНЗ до занять фізичною культурою та спортом // Спортивний вісник Придніпров'я, 2016. – №3. – С. 115–118.
15. Максимова К. В., Мулик К.В. Актуальні питання збереження та зміцнення здоров'я студенток 17-21 років вищих навчальних закладів за рахунок фізкультурно-оздоровчих фітнес-занять // Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини. Випуск 10. Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, 2017. – С. 301–311.
16. Найна А. Я., Менщиков В. М. Професіонально-прикладна фізична культура: проблеми, содержание, опыт решения // Материали міжнародної науко-практичної конференції «Здоров'є и фізическіє упражнення». Тюмень: ТюмГУ, 2000. – С. 65.
17. Петренко О. П. Оцінка рівня стану здоров'я студенток економічних спеціальностей // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. Суми, 2018. – № 5(79). – С. 175–184.
18. Петренко О. П. Характеристика мотивів та рухових вподобань студентів до занять з фізичного виховання // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. Суми, 2018. – № 2 (76). – С. 175–185.
19. Пилипей Л. П. Моделювання ППФП студентів ВНЗ // Слобожанський науково-спортивний вісник. Харків, 2009. – № 4. – С. 26–31.
20. Пилипей Л. П. Фізичне виховання студентів ВНЗ (програмування, моделювання, технології) [Текст] : підручник для фахівців з фізичного виховання та студентів ВНЗ. Суми: ДВНЗ "УАБС НБУ", 2015. – 135 с.

Reference

1. Balsevich, V.K., Lubysheva, L.I., Prokonyuk, L.N. (2003), "New vectors of modernization of the systems of mass physical education of children and adolescents in a comprehensive school", Theory and practice of physical education, no.4, pp.56–59.
2. Gruzhevsky, V.O. (2014), "The feasibility of using innovative technologies in the formation of student-oriented motivation of students to physical education", Pedagogy, Psychology and Medico-biological Problems of Physical Education and Sport, no. 3, pp.19–24.
3. Zavidovskaya, N., Opolonets, I. (2010), "Ways of optimization of sports activity of students of higher educational establishments", Physical Education, Sport and Health Culture in Modern Society: A Collection of Scientific Papers, no. 2 (10), pp. 50–54.
4. Zagorsky, B.I. (1981), "Professionally-applied physical training in the Soviet system of physical education", Methodological developments for students of physical education institutes, P. 31.
5. Ilyinich, V.I. (1999), "Student physical education: student", Ed. The Gardariki, P. 447.
6. Kabachkov, V.A., Polievsky, S.A., Burov, A.E. (2010), "Professional physical education in the system of continuing education of youth", Moscow, Soviet Sport, P. 296.
7. Kanishevsky, S.M., Rayevsky, R.T., Krasnov, V.P., Rybkovsky, A.G., Prisyajnyuk, S.I., Tretyakov, N.O. (2008), "Conditions, status and prospects of development of physical education in universities of Ukraine", Theory and Practice of Physical Education, no. 1, pp. 139–145.
8. Kirichenko, S.I. (1998), "Professionally-applied physical training of students of the Faculty of Economics", Dis. Cand. ped sciences. Maykop, P. 123.
9. Kioseva, O.V (2016), Psychopathological characteristics of the emotional sphere in undergraduate students", Ukrainian Journal of Psychoneurology, Vol. 24, no. 1 (86), pp. 60–63.
10. Korovin, S.S. (2000), "Professional physical education: experience in systematic review and implementation", Materials of the international scientific-practical conference "Health and exercise." Tyumen: Tyumen State University, pp. 98–102.
11. Krutiewicz, T., Pangelova, N. (2016), "Current trends in the organization of physical education in higher education", Prydniprovyia Sport Bulletin, no. 3, pp. 109–114.
12. Loza, T. O (2012), "Finding ways to improve student health: a theoretical dimension", Prydniprovyia Sports Bulletin, no. 2, P. 34.
13. Loza, T.O., Khomenko, O.S. (2017), "Methodological bases of health training of student youth", Slobozhjan Scientific and Sport Bulletin, no. 59, pp.72–77.
14. Loza, T.O, Khomenko, O.S. (2016), "Motivation of students of agrarian universities to exercise in physical culture and sports", Prydniprovyia Sports Newsletter, no. 3, pp. 115–118.

15. Maximova, K.V., Mulik, K.V. (2017), "Topical issues of preserving and promoting the health of female students of 17-21 years of higher education at the expense of fitness and fitness classes", Physical education, sports and human health. Issue 10. Bulletin of Kamianets-Podilskiy Ivan Ogiyenko National University, pp.301-311.
16. Nyna, A.Ya., Menshchikov, V.M. (2000), "Professionally applied physical culture: problems, content, solution experience", Materials of the international scientific-practical conference "Health and exercise." Tyumen: Tyumen State University, P. 65.
17. Petrenko, O.P. (2018), "Assessment of the health status of female students of economic specialties", Pedagogical sciences: theory, history, innovative technologies. Sumy, no. 5 (79), pp. 175–184.
18. Petrenko, O.P. (2018), "Characteristics of students' motives and motor preferences for physical education classes", Pedagogical sciences: theory, history, innovative technologies. Sumy, no. 2(76), pp. 175–185.
19. Philippe, L.P. (2009), "Modeling of PFP students of higher education institution", Slobozhansk Scientific and Sport Bulletin. Kharkiv, no. 4, pp. 26–31.
20. Philippe, L.P. (2015), "Physical Education of University Students", (Programming, Modeling, Technology) [Text]: a textbook for physical education professionals and university students. Amounts: DVBS "UABS NBU", P. 135.

DOI 10.31392/NPU-nc.series15.2020.2(122).28

УДК 37:374:796.332

Пилипенко В.М.
кандидат технічних наук, доцент
Академія Державної пенітенціарної служби, м. Чернігів
Тимчик М.В.
кандидат педагогічних наук, доцент
Національний педагогічний університет ім. М.П. Драгоманова, м. Київ
Педорич А.В.
кандидат педагогічних наук, доцент
Ткаченко І.В.
заступник начальника кафедри
Гончар В.В.
старший викладач
Академія Державної пенітенціарної служби, м. Чернігів
Лойченко М.В.
тренер з футболу
Дитяча-юнацька спортивна школа «ФК Чернігів», м. Чернігів

ФОРМУВАННЯ ВОЛЬОВИХ ЯКОСТЕЙ КУРСАНТСЬКО-СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ ЗАСОБАМИ ФУТБОЛУ

У статті розкрито сутність формування вольових якостей особистості. Узагальнено напрацювання вчених і практиків з проблеми формування вольових якостей курсантсько-студентської молоді засобами футболу. На основі чотирьохетапної процесуальної схеми сходження підростаючої особистості, розробленої І. Бехом та уточненої Н. Касіч, нами було схарактеризовано критерії та показники сформованості вольових якостей курсантсько-студентської молоді засобами футболу, а саме: когнітивний, емоційно-ціннісний, довільного імпульсу, діяльнісно-практичний. Висвітлено педагогічні умови, зміст та методи формування вольових якостей курсантсько-студентської молоді у процесі занять футболом. Розкрито значення занять футболом та їх ефективність у закладах вищої освіти. Проаналізовано результати проведеного дослідження щодо формування вольових якостей курсантсько-студентської молоді у процесі занять футболом.

Ключові слова: формування вольових якостей, воля, курсантсько-студентська молодь, заняття з футболу, спортивно-ігрова діяльність.

В.Н. Пилипенко, Н.В. Тымчик, А.В. Педорич, І.В. Ткаченко, В.В. Гончар, Н.В. Лойченко. Формирование волевых качеств курсантско-студентской молодежи средствами футбола. В статье раскрыта сущность формирования волевых качеств личности. Обобщены наработки учёных и практиков по проблеме формирования волевых качеств курсантско-студентской молодежи средствами футбола. На основе четырехэтапной процессуальной схемы восхождения подрастающей личности, разработанной И. Бехом и уточненной Н. Касич, нами было охарактеризованы критерии и показатели сформированности волевых качеств курсантско-студентской молодежи средствами футбола, а именно: когнитивный, эмоционально-ценностный, произвольного импульса, деятельностно-практичный. Освещены педагогические условия, содержание и методы формирования волевых качеств курсантско-студентской молодежи в процессе занятий футболом. Раскрыто значение занятий футболом и их эффективность в учреждениях высшего образования. Проанализированы результаты проведенного исследования по формированию волевых качеств курсантско-студентской молодежи в процессе занятий футболом.

Ключевые слова: формирование волевых качеств, воля, курсантско-студентская молодежь, занятия по футболу, спортивно-игровая деятельность.